

Késmárky Marika-életútinterjú

Készítette: dr. Csatári Bence

A beszélgetés időpontja: 2025. július 29., Dunakeszi

Szerkesztett, tömörített, kiegészített, lábjegyzetelt változat.

Csatári Bence:

Művésznő, induljunk ki onnan, hogy Ön milyen családból származik, ez mindig fontos lehet az énekesek, előadóművészek karrierjét illetően!

Késmárky Marika:

Édesapám eredetileg szabómester volt, nagy szeretettel gondoskodott rólunk. Nem rajongott különösebben a szakmájáért, ha nekünk kellett valamit varrnia, azt is nagy kérések közepette tette meg. Ezért aztán váltott, egyik nagybátyám segítségével benzinkutas lett, ami jól jövedelmező foglalkozásnak számított akkoriban. Jó hangja is volt, bonviván szeretett volna lenni, de nem jött össze, mert amikor kapott erre egy lehetőséget, édesanyám válaszüti elé állította: vagy a család vagy a művészet, és ő természetesen minket választott, ami miatt mindig is volt benne egyfajta hiányérzet. Az viszont megmaradt az emlékeimben, hogy ketten az öcsémrel tapicskoltunk a hátán, miközben ő hason feküdt. Anyukám otthon volt a gyerekekkel, öcsémrel, Kálmánnal, aki versenytáncos lett, és velem. Egyébiránt mindkét szülőm tehetsége folytatódott bennünk, mert apukám énektehetségét én vittem tovább, táncolni pedig apukám és anyukám egyformán szeretett. Az esküvői képét a mai napig őrzöm szobám falán, amin az első férjével szerepel, aki meghalt három évvel a házasságkötésük után. Így ment aztán férjhez apukámhoz, de ezúttal nem volt egyházi esküvő. Meg kell mondanom, hogy ez a kép gyerekkoromban mindvégig ott lógott a falon, ehhez anyukám ragaszkodott, apukámnak pedig a lelki nagyságáról tesz tanúbizonyságot, hogy nem akadékoskodott ezzel kapcsolatban.

Csatári Bence:

A második világháború végén már négyéves volt. Emlékszik ezekből az időkből valamire?

Késmárky Marika:

A világhégés konkrét történéseire nem emlékszem. Azt sem érzékelttem, hogy volt – hála Istennek –, és azt sem, hogy vége lett. De ha azt vesszük, a pályám során nagyon sokáig nem is tudták, mikor születtem pontosan, nem voltam hajlandó megmondani a pontos születési évszámomat, mert pályakezdőként már „öregnek” számítottam volna a magam 22 évével. Persze ennek ma már nincs jelentősége, de amikor fiatalon öcsémrel társaságban voltunk, születési évszámot cseréltünk, azaz ő lett a bátyám és én a húga. Így aztán végképp senki nem kérhette rajtam számon, hogy nekem a második világháború kimaradt.

Csatári Bence:

Milyen volt az első találkozása a zenével?

Késmárky Marika:

Kisgyerekkoromban, úgy hat éves lehettem, amikor kaptam egy pianínót. Két zongoratanárnőm is volt egymást követően, én jártam hozzájuk. Szerettem zongorázni, de lusta voltam gyakorolni, így nem lett belőlem zongoraművész. A XII. kerületi Zugligeten laktunk, ott jártam általános iskolába, még hozzá úgy, hogy a 4. és az 5. osztályt egy év alatt elvégeztem, így a későbbiekben egy évvel fiatalabb voltam az osztálytársaimnál. Az I. kerületi, kezdetben a budai Várban, de az én időmben már a Mészáros utcában lévő Szilágyi

Erzsébet Gimnáziumban voltam középiskolás, ahol az előzményekre való tekintettel már 17 éves koromban leérettségiztem. Itt az énektanárunk a méltán híres Sztojanovits Adrienne¹ volt. Ebben az időszakban még mindig zongoráztam, és előszeretettel szórakoztattam a diákságot a szünetekben az énekléssel, a kedvencünké a *Sentimental Journey*² vált. Holott első elképzelésem az volt, hogy vegyészmérnök leszek, mert szerettem a kémiát és a fizikát.

Csatári Bence:

Aztán mégsem vegyészmérnök lett.

Késmárky Marika:

Igen, mert a zene mégiscsak győzött, Turán Lászlóhoz³ jártam énekelni tanulni, aki alaposan meg is tanított. Olyannyira, hogy eleinte vele kezdtem el hagnizni, ami nem elhanyagolhatóan pénzkeresetet is jelentett számomra. A félretett pénzemből vettem egy kis Opelt, és akkortól már ezzel a kocsival is útnak tudtunk indulni. Én akkor elégedett voltam a gázsimmal, és csak később derült ki számomra, hogy ennél jóval többet is lehetett volna keresni, persze nem a kötött gázsik rendszerében.

Csatári Bence:

De ahhoz, hogy valaki professzionálisan lépjen fel, és ezzel együtt pénzt is keressen, kellett az ORI⁴-vizsga.

Késmárky Marika:

Ezt le is tettem, az akkor a Semmelweis utca 1. szám alatt működő ORI-székházban. Turán László kísért ezúttal is, a bizottságban pedig helyet foglalt emlékeim szerint G. Dénes György,⁵ alias Zsüti is. Ezután a hagnizásra mindig adódott lehetőség, amivel éltem is. Ez úgy nézett ki, hogy a szervező összeállított egy négy-öt művészből álló csapatot, és azzal jártuk az országot. Halmy Gábor tipikusan a konferanszié-menedzsert testesítette meg. Sok kalandban volt részünk, az egyik eset különösen megmaradt az emlékezetemben, amikor télvíz idején az autónkkal eltévedtünk és bennragadtunk a sárban. Nekünk énekeseknek, művészeknek kellett kitolnunk onnan a gépkocsit. Fejünk búbjaig sárosak lettünk, miközben rövidesen felléptünk, nagy izgalom volt!

Csatári Bence:

A magánszervezésű hagnikon túlmenően már pályája elején is részt vett nagyobb szabású turnékon?

¹ Sztojanovits Adrienne (1890–1976) 1913-tól 1959-ig a Szilágyi Erzsébet Leánygimnáziumban tanított éneket. Nevéhez fűződik a Szilágyi Erzsébet Gimnázium énekkarának létrehozása, velük gyakran szerepelt a rádióban idehaza és külföldön. Különösen Bartók Béla és Kodály Zoltán műveinek népszerűsítésével szerzett elismerést.

² A számot Doris Day (1922–2019) amerikai énekesnő és színésznő tette világszlágerre.

³ Turán László (1917–1984) zongoraművész, komponista, zenekarvezető, bárzongorista, a Magyar Rádió, majd a Magyar Televízió is sokat foglalkoztatta.

⁴ Az Országos Rendező Iroda (ORI) 1958 és 1991 között működött belföldi koncertszervező monopolcég volt, az Állami Hangverseny- és Műsorigazgatóság jogutódjaként. Lakatos Éva, Keszler Pál, Bulányi László, Bali György és Gál Iván igazgatóként, majd a rendszerváltáskor Gödöllői Lajos kormánybiztosként állt az élén. Mint cenzurális intézmény kiadta a működési engedélyeket, amennyiben az ORI-vizsgákon megfelelték a művészek, illetve megállapította a fellépti díjukat. A zenészeket tudásuk alapján A, B, C és D kategóriákba sorolta, amely egyúttal meghatározta fizetésüket is. A koncerteket egyrészt az ORI maga szervezte a vele szerződésben álló zenészeknek, másrészt a muzikusok által lekötött koncerteket előzetesen jóvá kellett hagynia.

⁵ G. Dénes György (1915–2001) Kossuth-díjas költő, dalszövegíró, zeneszerző. A szakmában mindenki Zsütiként ismerte. Számtalan magyar filmhez és zenés darabhoz írt dalszövegeket.

Késmárky Marika:

1964-ben hívtak meg életemben először turnéra, mások mellett Toldy Máriával⁶ és Malek Miklóssal,⁷ a Balaton körül az ORI szervezésében. A muzsikások tulajdonképpen a majdani Express együttes⁸ tagjai voltak, csak ekkor még nem hívták így őket. Amikor az együttesbe beszállt Solymos Tóni,⁹ nem volt szükség más énekesre, ráadásul ő többféle hangszeren is játszott, én pedig rövidesen úgyis kiszálltam volna a férjhez menetelem miatt. De amíg köztük voltam, nagyon jól éreztem magam velük és nagyon sok dixielandet játszottunk.

Csatári Bence:

Több korabeli újságcikkben is feltűnik a neve fellépőként, amikor az Express koktélahajóról esik szó. A *Magyar Ifjúság*¹⁰ című lap még azt is meghirdette, hogy lehet belépőjegyet váltani ezekre az alkalmakra.

Késmárky Marika:

Néhányszor valóban részt vettem ezekben a produkciókban, a Vigadó előtt indultunk és Visegrádig mentünk, aztán szépen visszacsorogtunk a Dunán, közben zenéltünk. Nagyon jó hangulatú rendezvények voltak ezek, hiszen adott volt egy jó zenekar világhíres számokkal, nem utolsósorban pedig ott volt alattunk a nyári Duna a maga csodálatos hangulatával. A másik, szintén nyári vízhez kapcsolódó élményem az ORI által szervezett *Halló, itt Balaton!* című turné volt, ahol számos híresség fordult elő, leginkább a Táncdalfesztiválok előadói voltak a húzónevek. De ugyanígy említhetném a *Slágerhullámot*¹¹ is, ami országos lefedettségű volt. Akkor még ifjúként azonban nem tudatosodott eléggé bennem, hogy milyen nagyszerű produkciókban veszek részt, hogy stílszerűen fejezzem ki magam, sodródtam az árral, de ez nem von le semmit ezeknek a turnéknak az értékéből, hiszen hatalmas sikerünk volt, szinte mindig visszatapsoltak minket az emberek.

Csatári Bence:

Ennek ellenére jelent meg Önről egy olyan cikk, amelyben nehezményezi, hogy 1968-ban az NDK-beli televízióban hússzor, míg a magyarban mindössze ötször szerepelt. Érdekes módon, nagyon hasonló szituációról számolt be Kovács Kati¹² is.

Késmárky Marika:

⁶ Toldy Mária (1938) énekesnő, énektanár. A hagyományos tánczene egyik kiemelkedő képviselője. 1966-ban *Más ez a szerelem*, 1967-ben pedig a *Rövid az élet* című dala kapott megosztott első helyezést a Táncdalfesztiválon.

⁷ Malek Miklós (1945) Erkel Ferenc-díjas zeneszerző, karmester. 1969-ben kapta első hangszerelési díját a Táncdalfesztiválon, egyszersmind ezóta munkatársa a Magyar Rádiónak, 1969-től pedig húsz éven keresztül dolgozott az Express zeneszerző-hangszerelőjeként. 1983-tól a Madách Színházban is működött, itt főként Hofi Géza műsorainak zenei vezetője volt. 1992 és 1999 között a Magyar Televíziónál is dolgozott mint zenei vezető. Az ezredfordulótól szinte kizárólag szimfonikus darabokat ír. A Zeneszerzők Egyesületének (1990) és az Artisjus vezetőségének (1994) is tagja.

⁸ Az Express együttes 1962-ben alakult, ebben az évben XIII. kerületi Dixieland Band néven léptek fel a *Ki mit tud?*-on. Többször nyertek díjat könnyűzenei bemutató versenyeken, de a Táncdalfesztiválok kísérezzenekaraként is játszottak. Kísérték mások mellett Hofi Gézát, Kovács Katit, Koós Jánost, Korda Györgyöt.

⁹ Solymos Antal (1943) 1961–1963 között a Benkó Dixieland Band tagja volt. 1965-től az Express együttes frontembere. Legismertebb daluk az 1977-ben született *A harmonikás*. Az együttes 1986-os feloszlása után szólókarrierbe kezdett.

¹⁰ A *Magyar Ifjúság* a KISZ központi lapja volt 1957 és 1989 között.

¹¹ A *Slágerhullám* az ORI által szervezett produkció volt kifejezetten táncdalénekesek bemutatására a hatvanas évek végén, a Táncdalfesztiválok sikerén felbuzdulva. Jellemzően a nyári időszakban rendezték, de nem kizárólag szabadtéri színpadokon, hanem nagyobb művelődési házakban is.

¹² Kovács Kati (1944) Kossuth-díjas és Liszt Ferenc-díjas előadóművész, énekesnő, dalszövegíró, színésznő. Több mint 60 éve tartó pályafutása abban is egyedülálló, hogy három ízben is nyert Táncdalfesztivált.

Itt csak azt tettem szóvá, hogy a hazaiak részéről kevés volt az érdeklődés, és tényleg furcsa volt, hogy egy másik kultúrában, jelesül a németben, pozitívabban álltak hozzám, mint a Magyar Televízióban. Ez csak úgy fordulhatott elő, hogy itthon nem volt abban az évben több felkérésem a tévések részéről, máskülönben nem tudtam volna elvállalni a keletnémet meghívásokat. Az biztos, hogy a Magyar Televízió invitálását mindig elfogadtam, az nem is fordulhatott volna elő a rendszer logikájából fakadóan sem, hogy a magyar lehetőségeket lemondtam volna egy külföldi kedvéért, azoknak mindig eleget tettem. Ennek épp az ellenkezője fordult velem elő a hatvanas évek végén egy alkalommal, amikor rosszul szervezték meg egy zuglói művelődési házban a műsorunkat, amelyben mások mellett én is szerepeltem volna, emiatt – vagy talán a túl magas belépődíjak miatt – elmaradt az előadás. Állítólag semmiféle reklámot nem kaptunk, így érthető volt, hogy nem álltak sorban az emberek a bejáratnál. De ez az összevisszaság nem állt távol a rendszertől általában véve sem.¹³

Csatári Bence:

A zeneszerzőkkel, szövegírókkal hogyan tudott kialakítani kapcsolatot? Azért érdekes ez a kérdés, mert a táncdalfesztiválok bizony leginkább azok indultak nagy eséllyel, akik a szerzőktől kiemelkedően jó dalokat kaptak, hiszen egy közepes dalt még egy zseniális előadóművész sem tud annyira feldobni, hogy első helyezett legyen egy megmérettetésen.

Késmárky Marika:

A Magyar Rádió Pagodája, azaz büféje jelentett egy olyan találkozási pontot, ahol minden fontos személyiség megfordult, itt lehetett a kapcsolatokat kialakítani, erősíteni. Én is sokat jártam, immáron a hatvanas évek második felében a stúdióba, jó néhány felvételt készítettem a Magyar Rádió Táncczenekarával,¹⁴ amelyben Dobsa Sándor¹⁵ volt a zongorista. Sokan a rádió táncczenei stúdiójában is tanultak énekelni, én nem tartoztam közéjük.

Csatári Bence:

Az Önről szóló írásokban arról is szó esik, hogy 1965-ben Belgiumban is vendégszerepelt. Hogy lehetett ezt megoldani akkor, amikor a Kádár-rendszer konszolidációja épphogy elkezdődött?

Késmárky Marika:

Voltak úgynevezett tartós szerződéseim, amelyekkel akár három hónapot is kint tölthettem, a belgiumi szerződéseim is így kötött meg. Ezek nagyon komoly erőpróbák voltak, jellemzően szállodák bárjaiban énekeltem. Jó tanulópénz volt, egyszerre éjszakai munkának és továbbképzésnek fogtam fel, ahol sok tapasztalatot lehetett összeszedni és anyagilag is meg lehetett erősödni. Ahhoz azonban, hogy megengedjék a tartós kiutazásomat, kellett az ORI

¹³ A műsort a zuglói Kassák Klubban tartották volna 1968-ban, a szervező pedig Brichta János konferanszié volt. Ebben az időszakban nem volt ritka, hogy túlvállalták magukat a korabeli menedzserek, így nem volt idejük a promócióra, sőt nem egyszer az is megesett, hogy előadások maradtak el, mert a művészek nem értek oda az adott helyre az előző helyszínen adott koncertjük miatt.

¹⁴ A Stúdió 11 a Magyar Rádió táncczenekara volt, jelenleg önállóan működő együttes. A Magyar Rádió Táncczenekarát 1946-ban hozták létre, ebből létszámcsoökkentéssel alakult a Stúdió 11 1963-ban, Zsoldos Imre és Dobsa Sándor vezetésével, utalva arra, hogy 11-en zenélnek benne. Az együttes volt a '60-as, '70-es, '80-as években megrendezett Táncdalfesztiválok, a *Tessék választani!* és a *Made in Hungary* táncczenei bemutatók és a legtöbb rádiós és televíziós könnyűzenei műsor állandó kísérőzenekara.

¹⁵ Dobsa Sándor (1934–2005) az 1963 őszen megalakult Stúdió 11 zenekar művészeti vezetője volt, amellyel több száz lemez elkészítésében vett részt. Mintegy százötven szerzeményéből készült rádiófelvétel, több ezer dalt hangszerelt. 1998-ban eMeRTon életmű-díjat kapott.

engedélye is, ezenkívül hivatalosan szükség volt természetesen az Interkoncert¹⁶ hozzájárulására is.

Csatári Bence:

A fogadó fél határozta meg ilyenkor a fellépő művészek repertoárját?

Késmárky Marika:

Nem, én vittem magammal azokat a nemzetközileg ismert dalokat, amelyeket szívesen énekeltem, és ezt hagyták is, hogy előadjam. Nem volt annyira szoros ellenőrzés, megbíztak bennem és a képességeimben, és ehhez nyilvánvalóan az is hozzájárulhatott, hogy a megrendelők tudták, milyen karakterben gondolkodnak, és ehhez milyen stílusú zeneszámok illenek. Persze én is tudtam, hogy ahova éppen megyek hosszabb távú szerződéssel, milyen profilú szórakozóhely. A zenészekkel változó módon alakítottuk ki a bandát, volt, hogy én vittem magammal itthonról őket, de olyan is volt, hogy az ottaniakkal kellett fuzionálnom. Mindenképpen érződött ennek „meló” jellege, már csak azért is, mert utáltam sokáig fenn lenni, márpedig itt pont erre volt szükség.

Csatári Bence:

A hatvanas évek második felében mennyi időt töltött külföldön?

Késmárky Marika:

Ezzel kicsit játszani kellett, amolyan „Húzd meg, ereszd meg!” szituáció volt. Nem jött rosszul nekem sem, ha nyugaton lehettem, de túl sokáig nem lehetett kint maradni a szerződések értelmében, s emiatt rendszeresen hazajöttem, így Magyarországon is sokat léptem fel két nyugati vendégszereplés között. Nem érhettem szó a ház elejét, rendesen betartottam a szabályokat, egyfolytában túl hosszú ideig nem voltam külföldön, soha nem léptem át az időkeretet, amire szólt a szerződése, így egyetlen alkalommal sem ütköztem törvénybe. Nagy szerencsém is volt, többekben fel is vetődött, hogy kém vagyok, mert szerintük csak így lehetett előbbre lépni ezen a pályán. Persze ez csak fantáziálgatás volt a részükről, semmi több, soha nem volt kapcsolatom a titkosszolgálatokkal.

Csatári Bence:

A külföldi karrier befutása innen Magyarországról legtöbb pályatársnak csak elérhetetlen vágyalom maradt. Ez alól talán leginkább az Omega¹⁷ jelentette a kivételt.

Késmárky Marika:

Velük még találkoztam is, amikor megkerestek a fiúk, és egy müncheni stúdióban jót beszélgettem velük. Ami a saját karrieremet illeti, a nagy lendületet az jelentette, amikor a hetvenes évek elején a baden-badeni Südwest Funk (SWF) televíziós csatornán többször

¹⁶ A Külföldi Impresszálo Irodaként is emlegetett monopolszervezet 1960. július 1-én vette fel a Nemzetközi Koncert Igazgatóság (NKI) nevet, ténylegesen azonban csak 1961. január 1-től végzett önálló tevékenységet. Zenei berkekben röviden Interkoncertként emlegették. Komoly- és könnyűzenei tevékenységet egyaránt folytatott, a külföldi produkciókat Magyarországra, míg a magyar előadókat külföldre menedzselte, több okból is erősen változó hatékonysággal. 1988 elején, a Kádár-rendszer szigorának enyhülésével megszűnt a monopóliumuk, de tevékenységüket még a rendszerváltás után is üzték egy ideig.

¹⁷ Az Omega a legtovább működött rockegyüttes volt Magyarországon. 1962-ben alakult a Budapesti Műszaki Egyetem hallgatóiból. Ők álltak legközelebb a nemzetközi világsztár státuszhoz a magyar zenekarok közül, és ők adták ki Magyarországon először kihajtható borítójú nagylemezt, valamint CD-t és DVD-t, továbbá ők alkalmazták először koncertjeiken lézert és füstgépet, valamint óriáskivetítőt. Négyyszer töltötték meg a Népstadiont, ebből háromszor önállóan. A zenekar tagjait Kossuth- és Liszt Ferenc-díjjal tüntették ki. Benkő László és Mihály Tamás 2020-as, valamint Kóbor János 2021-es halálával szűnt meg a zenekar.

szerepeltem, majd jelentkeztem a tehetségkutató versenyükre, ahol látott engem egy német producer, Weyrich. Ő még Budapesten is megtekintett a Béke Szálló kupolatermében, hogy biztosra menjen, miután jelentkezett nálam, hogy meg akar hallgatni. Az éjszakai életben egyébként itthon kizárólag a Béke kupolában és a Kamara Varietében énekeltem. Ezután 1971-ben öt évre leszerződöttem a hamburgi Philips céghez, és még ebben az évben készítettünk egy nagylemezt, ami később CD formájában is megjelent. Az ezt követő években még számos kislemezt készítettünk németül. Ezeket terjesztették is Nyugat-Európában, sőt még Spanyolországban is felvettünk egy kislemezt, így spanyol nyelven is megszólaltattam az *Egy fiú a házból* című számomat – itt a zenei alapok már megvoltak, és a spanyol szöveg nagyjából fedte azt, amiről a magyar szólt –, de a Vasfüggönytől keletre már nem voltak kaphatók. Ahogy Bors Jenő¹⁸ és Erdős Péter¹⁹ sem nagyon kapálózott azért, hogy nagylemezem legyen Magyarországon a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat (MHV)²⁰ kiadásában, nem is lett, valószínűleg nem érdekelték őket.

Csatári Bence:

Azért 1969 és 1971 között tizenegy kislemezen szerepelt.

Késmárky Marika:

Igen, de azok mind rádiófelvételek voltak, közöttük több versenydarab a különböző megmérettetésekről, mint a Magyar Rádió *Tessék választani!* vagy *Made in Hungary* című vetélkedői, és természetesen a táncdalfesztiválos dalok. Ezek eladása után szerződés híján semmit nem kaptam, mert nem én voltam a szerzője egyiknek sem, az előadói jogdíj pedig akkoriban a keleti blokk országaiban nem létezett. Legfeljebb jelképes percdíjat kaphattunk kislemezenként egyetlen alkalommal, de ezek összege igazán elhanyagolható volt.

Csatári Bence:

Ezek a kislemezek az akkori könnyűzenei élet színe-java kísérték Önt.

Késmárky Marika:

Valóban sokakkal dolgoztam együtt, a Bergendy-zenekart²¹ érdemes kiemelni közülük, amely a korai években a Budai Ifjúsági Park²² rezidens zenekara is volt, ami azt jelenti, hogy sokszor

¹⁸ Bors Jenő (1931–1999) az MHV igazgatója. Nagyapja, Landler Jenő a Tanácsköztársaság belügyi, majd kereskedelmi népbiztosa volt. 1956-ban még a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség aktivistájaként tevékenykedett, majd hét éven keresztül a Külkereskedelmi Minisztérium Elvi-Távlati Tervek Osztályát vezette. 1965–1990 között ő állt az MHV élén. A könnyűzenével ellentétben a komolyzenében jártas MHV-igazgatónak sokszor volt konfliktusa a zenészekkel, a média egy részével, a pártállami vezetéssel és beosztottjaival egyaránt. A cenzúra piramisának csúcsán Erdős Péterrel ketten álltak, ezért is mondták az MHV-nél: „Kicsi a Bors, de Erdős!”

¹⁹ Erdős Péter (1925–1990) „popcézár”, a Kádár-rendszerben a könnyűzenei élet egyik vezető cenzora. 1958 és 1959 között a Szerzői Jogvédő Hivatal Színházi Osztályát vezette, 1960 és 1966 között az ELTE jogi karán esti tagozaton folytatott tanulmányokat. 1968-tól dolgozott az MHV-nál, ahol rövidesen titkárságvezető, majd sajtóosztály-vezető lett, és bár hivatalos beosztása szerint sem a cég első, sem a második embere nem volt soha, Bors Jenő igazgató mögött a rangsorban az informális második posztion jó ideig a könnyűzenei élet tényleges irányítójaként tartották számon. Nevéhez fűződik a „fekete bárány” bandák (Beatrice, Hobo Blues Band, P. Mobil) és a punkzenekarok ellehetetlenítése iránti szándék

²⁰ A Magyar Hanglemezgyártó Vállalatot, közismert rövidítésű nevén az MHV-t a 206/1951. sz. 1951. május 24-én kelt NT. (Népgazdasági Tanács) határozat hozta létre, magába olvasztva több kisebb, addig magánkézben lévő lemezkiadót. A cég ezáltal monopolhelyzetbe került, ami így is maradt a pártállami időkben szinte végig.

²¹ A Bergendy-zenekar 1959-ben alakult, repertoárjukhoz a rock and roll, a dzsessz, a swing és sok más műfaj is hozzátartozik. A Budai Ifjúsági Park rezidens zenekaraként eleinte nagy ráhatásuk volt arra, kik játszhattak az intézményben. 1964 áprilisában a dzsesszről beatre váltottak, a hetvenes években pedig rock- és progresszív rock számokat is írtak, de számos nagy slágerük is született. Az Artisjus-díjas együttes alapítója és vezetője Bergendy István 2020-ban hunyt el.

ők voltak azok, akik ajánlhattak produkciókat az Ifipark színpadára. Velük kifejezetten jó volt együtt muzsikálni, és igazából nincs is rá észszerű magyarázat, hogy ez miért nem vált rendszeressé, ugyanis logikusan belegondolva, mindenki számára az lett volna az ideális megoldás, ha stabil fellépő csapattal álltunk volna mindig a közönség elé. Bizonyára a külföldi útjaim voltak azok, amik miatt nem tudtam velük sokszor szerepelni. A Budai Ifiparkról énekesnőként mindenesetre kellemesek az emlékeim, noha túl sokszor nem jártam ott. Ugyanezt mondhatom el Schöck Ottóról²³ és zenekaráról, velük is nagyon jól kijöttem mind zeneileg, mind emberileg. Turán László is közreműködött egyik-másik kislemezemen, ami nagy szó volt, mert megtisztelve érezhette magát az az énekes, akit ő kísért. Majláth Júlia²⁴ zeneszerző is adott nekem egy-két dalt, ma már nehéz eldönteni, hogy a kompozíció volt-e gyengébb az ő általa írt többinél, vagy miattam nem lett sikeres. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy nagyon sok múlik a hangszerelésen, de azt végképp nem tehettem meg, hogy a zeneszámot, amit nekem írtak, kiadom három különböző hangszerelőnek, hogy a számomra legkedvesebbet kiválasszam. Így egy kicsit kényszerpályán is mozgott a szakma, mert ez mindenki esetében így működött. Aztán írt nekem dalokat Mészáros Ágnes is, aki nagyon tehetséges volt zeneszerzésben és szövegírásban egyaránt, de nem sikerült szereznünk hozzá egy jó hangszerelőt. Ő majdnem mindent egyedül csinált a dalok szerzésében, ezért nem tekintették őt jó csapatjátékosnak, valószínűleg ezért sem fogadták be azok a körök, akik a „slágercéhhez” tartoztak, sőt talán egy kicsit irigyelték is, mivel mindkét szerzői tevékenységet magas szinten művelte. Tamássy Zdenkó²⁵ is írt nekem egyszer dalt, azt azonban nem tudni, milyen okok húzódhattak meg a mögött, hogy nem dolgoztunk tovább együtt. Ugyanígy jártam a nagyon tehetséges Huszár Erikával is, aki egy másik érdekcsoport tagja volt, és Payer András²⁶ is ebbe a sorba illik a pályafutásom szempontjából. Ezeket az emlékeket felelevenítve meg kell állapítanom, hogy számomra az lett volna a legkedvezőbb, ha valamelyik alkotói közösség vagy szerző mellett lehorganyozom, mert akkor sorban kaptam volna a dalokat. Sajnos ez nem történt meg, amiben nem biztos, hogy én nem vagyok hibás.

Csatári Bence:

Volt abba Önnek beleszólása, hogy kivel lépjen fel?

Késmárky Marika:

Ezt a szervezők döntötték el, én mindig elfogadtam, akit beosztottak mellém a színpadra. Emellett voltak azért olyan kollégáim, akik kikötötték, hogy kikkel nem szeretnének ugyanabban a produkcióban szerepelni. Valószínűleg többre tartották magukat azoknál, akikkel nem akartak közösködni. Én nem voltam ilyen, nekem megfelelték a partnereim, nem

²² A Budai Ifjúsági Park 1961. augusztus 20. és 1984. szeptember 23. között létezett a mai Várkert Bazar területén. Létrehozását felügyelte a KISZ Budapesti Bizottsága, fenntartója a Budapest Főváros Tanács Közművelődési Főosztálya volt. Igazgatói voltak: Rajnák László (1961–1974), Baráth László (1974–1979), Németh Gyula (1979–1982) és Plainer Tibor (1982–1984). A fővárosban volt három „kistestvére”, a pestlőrinci (ma Pestszentlőrinc), a kőbányai Csajkovszkij Ifjúsági Park és a Csepeli Ifjúsági Park. Utóbbi hivatalosan a csepeli Radnóti Miklós Művelődési Központ felügyelete alá tartozott, legendás vezetője pedig a hetvenes évek elejétől 1978-ig Mann Tibor volt.

²³ Schöck Ottó (1946–1999) 1963-tól 1970 májusáig a Metro együttes billentyűse volt. Később megalapította a Schöck-együttest, és írt dalokat mások mellett Zalatnay Saroltának, Szűcs Judithnak, Szécsi Pálnak, Korda Györgynek, Koncz Zsuzsának és Zoránnak.

²⁴ Majláth Júlia (1921–1976) többszáz, nagysikerű slágert írt, több fiatal énekes karrierjét indította el. 1948-ban és 1968-ban megnyerte a rádió slágerversenyét. A Táncdalfesztiválok népszerű szerzője, 1967-ben nagydíjas.

²⁵ Tamássy Zdenkó (1921–1987) Erkel-díjas komolyzeneszerző, több operája is ismert.

²⁶ Payer András (1941–2011) „Öcsi”, eMeRTon-díjas zeneszerző, énekes, leghíresebb dala a *Gedeon bácsi*. S. Nagy Istvánnal együtt az 1963-as televíziós szilveszteri műsorban tűntek fel. A beatzenekarok előretöréséig az egyik legnépszerűbb szerző-előadó. A hatvanas évek végétől saját maga adta elő műveit.

azért, mert nem voltam ezen a téren igényes, hanem azért, mert nem helyeztem önmagamát mások fölé. Másrészt pedig nekem nem alakult ki olyan alkotói-előadói közösségem senkivel, akikre hivatkozni tudtam volna, hogy csak velük vagyok hajlandó koncertezni.

Csatári Bence:

Általában véve a szerzők beleszóltak az előadásmódba?

Késmárky Marika:

Direkt módon nem, persze nekik is és nekem is volt határozott elképzelésünk erről, és amikor látták a produkciót, akkor elmondhatták a meglátásaikat, de ezek nem voltak kötelező érvényű megjegyzések, inkább kollegiális megbeszélések, amik adott esetben jól jöhettek a későbbi karrierem során.

Csatári Bence:

Itt érkeztünk el életének egyik nagy jelentőségű eseményéhez, az 1969-es Táncdalfesztiválhoz, amelyen az *Egy fiú a házból* című dalt énekelt, Bágya András²⁷ és S. Nagy István²⁸ szerzeményét.

Késmárky Marika:

Nagy változást hozott az életemben, hiszen az akkoriban egyetlen, s így monopolhelyzetben lévő televízió közvetítette a műsorokat, amelyben valóban az első díjat én nyertem el 1969-ben, s így egycsapásra közismert lettem az ország apraja-nagyja előtt is, nemcsak ott, ahol addig már sokszor felléptem. Sorra jöttek a rajongói levelek, kérték az autogramokat, de ezt akkor természetesnek fogtam fel. Azt is el kell árulnom ennyi idő távlatából, hogy a rajongói képeken nem mindig az én aláírásom szerepel, mert amikor külföldön jártam énekelni, akkor bizony a sógornőm – akinek nagyon hasonlított az aláírása az enyémre – besegített nekem. Úgy fogtuk fel, hogy az érdeklődőknek még mindig jobb úgy, ha kapnak tőlem valamit, mintha egyáltalán nem válaszoltam volna. A családom egyébként nagyon örült a sikereimnek, kivéve anyukámat, aki inkább azt szerette volna, ha családot alapítok, de apukám a saját ambícióinak megvalósulását látta bennem.

Csatári Bence:

Miként alakult az, hogy éppen Ön énekelt el az ominózus győztes dalt?

Késmárky Marika:

A szerzők kerestek meg, hogy rám gondoltak ennek a szerelmes dalnak az eléneklését illetően. Ők azt gondolták és biztattak is engem, hogy sikeres lesz ez a dal, ez azonban sokszor elmondható volt más szituációkban is, amikor pedig nem feltétlenül jött be a számításuk. Mindenesetre nagy reményekkel léptem – életemben egyébként először – a Táncdalfesztivál színpadára. Én különben nem éreztem soha azt, hogy melyik dal lehet sláger

²⁷ Bágya András (1911–1992) eMeRTon-díjas zeneszerző, érdemes művész, a Kádár-rendszer könnyűzenei életének egyik meghatározó alakja. A Magyar Rádióban zenei rendezőként is elévülhetetlen érdemeket szerzett. Első felesége Hollós Ilona volt, majd válásuk után 1965-ben vette feleségül Toldy Máriát, akivel a házassága azonban nem volt hosszú életű, később Kemény Katalin közgazdászt vette feleségül.

²⁸ S. Nagy István (1934–2015) eMeRTon-díjas dalszövegíró, Magyarország egyik legtermékenyebb slágergyárosa, előadóművész. Dalait énekelt mások mellett Aradszky László, Csongrádi Kata (S. Nagy felesége), az Edda, a Hungaria, Koncz Zsuzsa, Koós János, Korda György, Kovács Kati, Máté Péter, a Metro, a Neoton, az Omega, a Piramis, Szécsi Pál, Zalatnay Sarolta, Zorán, a Mini és a Dinamit. Sok együttest felkarolt, cserébe felkerült dalaik szerzői közé, holott alig vagy egyáltalán nem írt a szövegeikbe. Több zenész emlékezik arra is, hogy jelentős pénzüsszegekért cserébe vállalta, hogy közbenjár az érdekükben a nagyobb publicitás reményében.

és melyik nem, igyekeztem mindig a lehető legtöbbet kihozni magamból minden szerzemény esetében. Még az első nagyszínpadi próba után sem voltam egyáltalán biztos abban, hogy díjazott leszek, de azért azt éreztem, hogy jó ez a szám. A mindent elsöprő siker érzése első alkalommal talán akkor fogott el, amikor először léptem közönség elé ezzel a dallal, és a tapsok nagyon lelkesek voltak. Aztán a döntőben ez csak fokozódott, ami végső soron a győzelmemhez vezetett.

Csatári Bence:

Hogy látja, ki tudta aknázni az első helyezéséből adódó lehetőségeket?

Késmárky Marika:

Több mint fél évszázad elteltével azt kell mondanom, nem használtam ki elég jól a helyzeti előnyömet és nem lovagoltam meg igazán a sikeremet, nem forszíroztam jobban a hazai fellépéseimet, hanem állandóan ki-be jártam az országból. Emiatt aztán nem lehettem hosszú távon az élvonalban idehaza, persze a nyugati sikerek mindezért kárpótoltak. De azért az elgondolkodtató, hogy az ORI nemigen forszírozta a színpadi szerepléseimet, igaz, én sem jártam utána a sokféle lehetőségeimnek. Az ORI nemtörődömségét mindemellett lehet magyarázni azzal, hogy állami monopolcéggént nem fűződött túlságosan nagy érdekük a mind több bevételhez. Az egyenlődsdi a mi hakniztatásunkban is megnyilvánult, törekedtek arra, hogy minden pályatársamnak egyformán jusson a fellépésekből. A nyugati műsorok teljesítése pedig egyaránt szolgálta az ország és az adott énekes imázsának javítását, ahogy ugyanazzal a mozdulattal megfosztotta a hazai közönséget attól, hogy minél többet láthassák a magyar sztárokat.

Csatári Bence:

A nagy nyugat-európai aktivitásához mit szoltak a kommunista pártkáderek?

Késmárky Marika:

Semmit, nem beszéltek velem, nem voltunk beszélőviszonyban. Komolyra fordítva a szót: ha nagyon akarták volna, biztos meg tudták volna akadályozni, de ez úgy látszik nem állt érdekükben. Talán úgy gondolták, ez is hozzájárult egy csekély mértékben a kádári Magyarország kedvező nyugati reprezentációjához.

Csatári Bence:

Honnan jött az Edina Pop művésznév?

Késmárky Marika:

Weyrich-hel sokáig törtük a fejünket, mert Késmárky néven mégsem futhattam Németországban a nehéz kiejtés miatt. Az Edina név nagyon tetszett nekem, mert volt egy tehetséges táncosnő a Nagymező utcai Moulin Rouge-ban, őt Balogh Edinának hívták, és kedveltem a stílusát. Mivel pedig mindig is popzenét szerettem volna énekelni, a műfaj elnevezését választottam vezetéknévnek. Így lettem Edina Pop.

Csatári Bence:

Eközben a magánéletében is döntő változás állt be: 1971-ben férjhez ment a német Günther Stoll²⁹ színészhez. Hogy ismerkedett meg vele?

²⁹ Günther Stoll (1924–1977) német színművész, aki 1966-ban vált országszerte ismertté a *Melissa Francis* Durbridge utcaseprő szerepével. 1966 és 1972 között négy színes Edgar Wallace-filmben szerepelt. Utolsó ismert karaktere az 1970-es évek közepén, a *Derrick* című sorozatban Schröder nyomozó volt.

Késmárky Marika:

Ez egy nagyon érdekes, romantikus történet. Amikor megjelent kislemezen a *Komm, komm zu mir* című számom, Bécsben, annak vendéglőről ismert és közkedvelt, hangulatos („gemütlich”) kerületében szerveztek egy sajtótájékoztatót ehhez a hanghordozóhoz kapcsolódóan. A rendezvénynek helyet adó étterem tulajdonosának, bizonyos Luiginak magyar volt a felesége, és mint házigazda, meghívta Günthert is. Amikor megismertem, szerelem volt első látásra, és ez kölcsönös volt. Címet cseréltünk egymással, elbúcsúztunk, és annak rendje és módja szerint hazajöttem Budapestre. Nem sokkal ezután, amikor épp a Bajcsy-Zsilinszky és az Andrássy út kereszteződésének környékén sétáltam, láttam ám, hogy Günther ott körözött egy Mercedes cabrióval, hogy megkeressen engem, de erről nekem előtte egy szót sem szólt. Lenyűgöző és megható volt egyszerre mind, mindamellet pedig el is érte a célját, mert megtalálta azt, akit keresett, szíve választottját. El is kísértem őt lakhelyére, a Tegernsee-hez, ahol aztán később együtt is éltünk. Házasságot kötöttünk, és így már teljesen legálisan élhettem boldogan az akkori Nyugat-Németországhoz tartozó bajorországi településen, hiszen ezután megkaptam a német állampolgárságot. Amíg ez meg nem történt, nekem haza kellett mennem időnként, hogy nehogy felmerüljön a disszidálás, azaz Magyarország engedély nélküli elhagyásának gyanúja. Ezt a bizonytalan állapotot nagyon gyorsan felszámoltuk egybekelésünkkel. Mivel nekem ezt megelőzően volt már egy házasságom, így csak polgári esküvőt tartottunk itt Budapesten. Aztán megkezdődtek a szorgos hétköznapiak, ő mozifilmeket forgatott, amik viszonylag sokáig tartottak, így időnként én is vele tartottam, de az is előfordult, hogy egy grazi haknim kellős közepén előzetes bejelentkezés nélkül megjelent a szobámban, hogy megtudja, hűséges maradtam-e hozzá, ami önmagában is elég vicces jelenet volt, nekem imponált, mert ez azt jelentette, hogy fontos vagyok neki.

Csatári Bence:

1971-ben még egyszer elindult a Táncdalfesztiválon az *Az a régi nyár* című nótával, amivel nem jutott döntőbe. De ez az életrajzi adat eltörpül amellett, hogy az 1971 és 1979 közötti időszakot az akkori NSZK-ban töltötte, immáron férjes asszonyként egy német színész és filmsztár feleségeként. Hogy alakult ekkor az élete?

Késmárky Marika:

Ezekben az években vettek fel velem több kislemezt a nyugatnémet stúdiókban, énekeltem a legelőkelőbb német szórakozóhelyeken, és még arra is futotta erőmből, hogy 1972-ben a *Meine Liebe will ich dir geben* című Ralph Siegel³⁰ ()-szerzeménnyel elinduljak újdonsült hazámban (a magyar állampolgárságot megtartva) az Eurovíziós Dalfesztivál selejtezőjében, ahol ugyan nem lettem első, de ezt nem éltem meg kudarcként, különösebben nem vágott földhöz. Ez azonban annak tipikus esete volt, hogy egy nem nyertes dal is hagyhat mély nyomokat a közönségben, akár több évtized múltán is.

Csatári Bence:

Volt különbség a nyugatnémet és a magyar közönség tetszésnyilvánítása között?

Késmárky Marika:

³⁰ Ralph Siegel (1945) német lemezproducer és dalszerző, az Eurovíziós Dalfesztivál egyik legkiemelkedőbb alakja, amelyen eddig huszonegy dallal vett részt, köztük az 1982-es győztes *Ein bisschen Frieden* című dallal. Olyan művészekkel dolgozott együtt, mint Udo Jürgens, Mary Roos, Heino, Rex, Gildo, Michael Holm, Chris Roberts, Costa Cordalis, Mireille Mathieu, Peter Alexander, Roy Black, Karel Gott és Marianne Rosenberg. Ő alapította 1979-ben a Dschinghis Khan együttest.

Ennyi év után nehéz visszaidézni, de kapásból azt mondanám, hogy az égegyadta világon semmi, a kellemes, jó dalokat mindkét helyen megtapsolták. De arra talán mernék tenni egy halvány utalást, hogy a magyarok mintha egy kicsit mégis lelkesebbek lettek volna.

Csatári Bence:

Ugyanakkor a németek is igen nagy ovációban törtek ki a nemzetközi összetételű Dschinghis Khan műsor láttán. Hogy jött össze 1979-ben ez a világhíres csapat?

Késmárky Marika:

A már említett Ralph Siegel állította össze a bandát, ő volt a vezetőnk, a kinézetünket és összességében velünk kapcsolatban mindent ő álmodott meg. Mindenki közül engem kérdezett meg elsőként, és én azonnal igent mondtam. A dél-afrikai Louis³¹ volt a táncosunk, a holland Jette³² vitte mellettem a másik női szólamot, ő a közöttünk legmagasabb német, Wolfgang³³ felesége volt. Rajta kívül csak egy német volt még közöttünk, az ő neve sem utal erre, mert eléggé angolosan hangzik, Steve-nek³⁴ hívták. Nekem is volt egy honfitársam a csapatban, Mándoki László.³⁵ Eredetileg dobos volt, az énekléshez nemigen értett, de ő testesítette meg a bajszos, hosszú hajú nomád férfit. Furcsa volt, de a többiek felé úgy volt tisztességes, hogy amikor a többiek is ott voltak, annak ellenére, hogy mindketten magyarok voltunk, németül beszéltünk egymással is. Zenei előélete Magyarországon nemigen volt,³⁶ de az együttesünk sikerét nagyon jól kamatoztatta aztán Németországban. Ralphnak egyébként az akkoriban népszerű Village People³⁷ fiúegyüttes adta az ihletet, hogy összeállítson egy énekes csapatot.

Csatári Bence:

Hogy fért meg ennyiféle és ennyi dudás egy csárdában?

Késmárky Marika:

Azt hiszem, nem árulok el nagy titkot azzal, hogy nehezen, de Ralph mindvégig kezében tartotta a szálakat, így az esetleges súrlódásokat is jól kezelte, gyorsan elsimította. Jette és köztem is volt egy kis villongás, mert Jette meg volt győződve arról, hogy a maga jogán került be közénk, közben pedig arról volt szó, hogy Wolfgang feleségeként jöhetett csak számításba. Igazából ő korcsolyában ért el sikereket, nem is volt igazi énekesnő, ennek ellenére magának követelte az első számú énekesnői posztot és meg volt győződve arról, hogy

³¹ Louis Hendrik Potgieter (1951–1994) dél-afrikai táncművész, aki a Dschinghis Khan együttes révén vált világhíressé. 1994-ben AIDS-ben halt meg.

³² Henriette Heichel (1953) a Dschinghis Khan alapításakor Wolfgang Heichel felesége volt. Színésznőként több filmben is szerepelt.

³³ Wolfgang Heichel (1950) német énekes, a Dschinghis Khan 2005-ös újraegyesülése után 2014-ben Edina Poppal és Henriette Strobellel együtt kilépett a zenekarból, és 2018 óta különböző formációkban lép fel „Dschinghis Khan” néven.

³⁴ Steve Bender (1946–2006) német énekes, zeneszerző, dalszövegíró, 2005-ben a Dschinghis Khan újraegyesülési koncertjén is részt vett. Tüdőrákban halt meg 2006-ban, lánya, Melanie Bender énekesnő lett.

³⁵ Mándoki László (1953) Kossuth-díjas zenész (dobos) és zenei producer, a Volkswagen AG és az Audi AG zenei-programigazgatója. Többek között dolgozott Bonnie Tylerrel, Engelbert Humperdinckkel, Joshua Kadisonnal, Phil Collinsszal, Steve Lukatherrel, Chaka Khannel, a No Angelsszel, Jennifer Rushsal, Gil Ofarimmal és Lionel Richie-vel, Richard Bonaval, Jack Bruce-szal, valamint Sido német rap zenésszel is.

³⁶ A kultúrpolitikai hatalom által nem igazán preferált, emiatt sem túl sikeres, de a klubéletben ismert Jam együttesben játszott 1975-ös disszidálása előtt Mándoki László.

³⁷ Az 1977-ben alapított Village People az egyik legnépszerűbb amerikai diszkóegyüttes volt. A zenekar az új évezredben is aktív. Az ezredforduló óta a The Amazing Veepers nevet is használják. Az együttes neve New York Greenwich Village negyedére utal, ahol a '70-es évek második felében népes homoszexuális közösség élt: az énekesek jelmezei a leggyakoribb homoszexuális fantáziák figuráit (rendőr, indián, cowboy, építőmunkás, motoros, katona) idézik.

ő jobban énekel nálam. Ralph vele is vette fel mindig az első szólamot, aminek az volt az oka, hogy őt lehetett irányítani az éneklésben, engem kevésbé, mert nekem addigra már kialakult stílusom volt, és ez a momentum akkor engem hátrányosan érintett. Ralphnak meggyőződése volt, hogy Jette szólamát lehet közölni a legjobban utánozni, ami engem rosszul érintett, el is vette kicsit az önbizalmamat. Viszont neki volt egyfajta természetes talentuma, így nem is ment énektanárhoz, egy idő után felnőtt a feladathoz. Nem is volt nagyon többszólamúság nálunk, unisonóban³⁸ énekeltünk, amire még a kórus hangját is rávették. A különböző énekhangok keverése a stúdióban pedig már ugyancsak Ralph felségterülete volt. Azt azonban meg kell jegyezni, hogy a banda többi tagjának még nemigen volt neve a szakmában, csak nekem.

Csatári Bence:

Önök volt több száma is a Dschinghis Khanban, amit szólóban énekelt.

Késmárky Marika:

Ilyen volt többek között a *Komm doch Heim!*, amit az egész banda egy emberként rettentően utált, mondván, hogy nekem miért adatik meg az, ami másnak nem. Ők is tündökölni, szerepelni akartak, Ralph azonban nekem szánta ezt a dalt, éppen amiatt, mert a többiekkel ellentétben már volt zenei múltam. Amikor Ralph már kevésbé szólt bele a repertoárunkba, a többiek igyekeztek is megfűjni, sokszor sikerrel. Az irigység persze nagy úr, de igyekeztem erről tudomást sem szerezni. Pedig lényegében ez volt az egyetlen lírai szerzeményünk, ami arról szólt, hogy a nomád harcosokat várták haza a feleségeik. A *Loreley* inkább egy kis naiv dalocska, ami a germán mitológiából merített, és azt állította a hallgatóság elé, hogy amíg a Rajnán a hajósok sorra a veszélyes, vízből kiálló sziklába ütköznek, addig Loreley csak fésülgette a szép hosszú, szőke haját. A *Windjammer* pedig egy vitorlás fajtát mutatott be, de nem annyira sűrűn énekeltem.

Csatári Bence:

A technikát a fellépéseken hogyan oldották meg?

Késmárky Marika:

Az, hogy nem volt hatalmas háttérzenekarunk, illetve egyáltalán nem éltünk ezzel a lehetőséggel, nagyon nagy könnyebbség volt, mert az emberi tényező mindig bizonytalanságot jelent zeneileg is. Tehát gyakorlatilag playbackról ment a zenei alap, mi pedig élőben ráénekelünk. Emiatt aztán nemigen voltak koncertjeink, csak showműsorokban léptünk fel, ami érthető is, hiszen olyan bonyolult volt a hangszerelés, annyiféle effektet használtunk az eredeti felvételeknél, hogy azt lehetetlen volt élő zenekarral elővarázsolni.

Csatári Bence:

Pályafutásának két csúcsa az 1969-es Táncdalfesztivál megnyerése és a Dschinghis Khan. Melyikre büszkébb, illetve melyik áll közelebb a szívéhez?

Késmárky Marika:

Ezt a kérdést nemigen lehet megválaszolni, nem lehet összehasonlítani a kettőt, mert az egyik magánprodukció volt, a másik együttes. A szólóénekes volt számomra a nagyobb kihívás, és ennél fogva a nagyobb öröm, mert itt nagyrészt egyedül én viseltem a munka terhet és felelősségét, és jórészt én arattam le a babérokat is.

³⁸ Egyszólamúság, az a fajta előadási mód, amelynek során az énekesek ugyanazon a hangmagasságon éneklnek ugyanazt a dallamot.

Csatári Bence:

1979-ben megnyerték Németországban az Eurovíziós Dalfesztivál országos vetélkedőjét, majd kijutottak a nemzetközi megmérettetésre Jeruzsálembe, ahol negyedik helyezést értek el. Hogy éltek meg ezt az eredményt?

Késmárky Marika:

Hiába maradtunk le a dobogóról, nekünk volt a legnagyobb sikerünk. Érdekes módon az első három helyezetttről a későbbiekben alig esett szó, rólunk viszont annál többet beszéltek. De egyébként nem is tartottam igazságosnak az egész versenyt, mert szólóénekeseket versenyeztettek együttesekkel, ami szerintem nem lehetséges, nem ugyanaz a kategória.

Csatári Bence:

Ebből a slágerből mennyire lehetett később nemzetközi siker?

Késmárky Marika:

A legtöbb helyen nagy szeretettel fogadtak bennünket, de a szocialista időkben egyáltalán nem tudtunk eljutni a Szovjetunióba, a hatalom ugyanis nem engedte. Az 1980-as moszkvai olimpia ünnepségére is meghívtak minket a szervezők, de feletteseik akkor is megakadályozták a fellépésünket. Nem kellett azonban ahhoz kommunistának lenni, hogy ne hívjanak meg bennünket, az 1986-os mexikói foci VB-re írtunk egy dalt *Mexico* címmel, de oda sem jutottunk el, egyesek szerint az 1985-ös brüsszeli Heysel-stadionban bekövetkezett tragédia miatt nem lett volna ildomos egy vidám dallal előrukkolni. A rendszerváltozás után aztán megfordultunk a Szovjetunióban, ahogy Kínában is. Dél-Koreában azonban már 1990 előtt is jártunk, és mindenhol nagy sikert arattunk. 2020 szilveszterén volt aztán az utolsó fellépésünk, éppen Moszkvában.

Csatári Bence:

A zenekar névadó számán, a *Dschinghis Khan*on kívül ott volt még a *Moskau* című daluk az orosz fővárosról, ami szintén nagy siker lett. Ezt mi ihlette?

Késmárky Marika:

Az 1980-ban Moszkvában rendezett olimpia, úgy látszik Ralph mindig meglátta a lehetőséget a nemzetközi sportversenyekben. A terv az volt, hogy majd mi is énekelünk ezen a rendezvényen, de ez nem jött össze. Még a kosztümjeinket is az olimpiai ötkarika színeihez igazítottuk.

Csatári Bence:

Mi okozta ennek az együttesnek a sikerét?

Késmárky Marika:

Őszintén megvallva, ezen mi is csodálkoztuk szinte folyamatosan, de a menedzserünk számított arra, hogy nemzetközileg is befutunk, hiszen ő mérnöki precizitással állította össze a csapatot. Az viszont igazán érdekes, hogy németül kellett mindenhol fellépnünk, hiába vettük fel angolul is a számainkat. Úgy látszik, nekünk az volt a különlegességünk, hogy németül énekelünk, ezt várták el tőlünk, ez volt az eredeti, és a közönség is ennek tapsolt a legjobban. Az eredeti felállásban egyébként egyetlen nagylemezt vettünk fel, és még most is ott lóg a falamon az aranylemez, amit az eladott példányok után kaptunk.

Csatári Bence:

Mennyi lemezt kellett ehhez eladni?

Késmárky Marika:

Nem nagyon foglalkoztam ezzel a kérdéssel, de miután a falon lóg az aranylemez, meg tudjuk nézni, e szerint kétszázötvenezer példány felett adták ezt nekünk.

Csatári Bence:

A siker megélésére, feldolgozására van valamiféle recept?

Késmárky Marika:

Nemigen, erre mindenki a saját habitusa szerint reagál, és felfoghatjuk ezt egyfajta személyiségpróbának is. Van, aki fennhordja az orrát, sőt azt hiszem, ez a legtöbb énekest eléri, ha nagyobb sikereket ér el. Mindez nálunk is tapasztalható volt, igaz, mindenkinél más-más mértékben. Volt, aki odáig jutott, hogy már nagyon elege volt az autogramosztásból, holott ennek alapvetően örülnie kellett volna.

Csatári Bence:

A zenélésen kívül magánemberként is volt, hogy együtt töltötték az idejüket?

Késmárky Marika:

Nem volt jellemző, mert nem akadtak átfedések a hobbijaink között, amik összekötöttek volna bennünket, így a nagy közös programok is elmaradtak. Érdekes és részben furcsa módon, egyedül Jettével fontuk szorosabbra a kapcsolatunkat, amikor Mallorcán lakott, voltam nála kétszer-háromszor. Barátság is lett belőle, csak nem a színpadon, hiszen ott felütötte fejét a rivalizálás, de a munkán kívül mi jóban lettünk. Az utolsó, 2020-as fellépésünk után is megbeszéltük, hogy tartjuk a kapcsolatot, de úgy tűnik, ez nem sikerült, nagy halogatások után a legutóbbi időkhöz hiába írtam neki e-mailt, nem kaptam választ, így elmaradtunk egymás látóköréből.

Csatári Bence:

Arról is szölk a korabeli hírek, hogy jöttek volna Magyarországra, de valami miatt elmaradt az előadás. Mi volt ennek az oka?

Késmárky Marika:

A gázsinkat nemigen tudták kifizetni, mivel a nyugati zenekarok jóval magasabb bérezésért jöttek el, mint a Vasfüggönytől keletre lévő kollégái. Ralph Siegel mindenhol ragaszkodott ugyanahhoz az összeghez, tekintet nélkül arra, hogy éppen hol léptünk fel. Nagyon szegény országokba így aztán úgysem mentünk el, de Szentendrén végül is létrejött a buli, valószínűleg itt megfeleltek az anyagi kondíciók. De mi a menedzselési ügyletekbe nem nagyon voltunk beavatva. Azt azonban bizton állíthatom, hogy amikor megegyeztünk egy adott fellépésről, azt soha nem mondtuk le. Arra emlékszem, hogy még a legsikeresebb korszakunkban is azt kérte tőlünk Jette, hogy minden évben legyen két hét, amit kijelölünk előre, hogy akkor nem vállalunk el semmit, mert akkor szeretett volna a barátjával szabadságra menni, de ebbe a többség nem egyezett bele, így neki kellett alkalmazkodni hozzánk.

Csatári Bence:

1986-ban aztán megszűnt a zenekar, legalábbis sokáig nem lépett fel.

Késmárky Marika:

Ezt inkább úgy kell elképzelni, hogy nem történt velünk közösen attól kezdve már semmi, így okafogyott lett volna a létezésünkről beszélni. Nem léptünk fel sehol, de nem jelentettük be hivatalosan a feloszlásunkat. A tagok közül senkiben nem merült fel, hogy folytatni kellene. Mándoki Lacinak például a Dschinghis Khan létezése sokat segített, hogy intézze a saját ügyeit, de aztán a saját talpára állt, szólóban is nagyon sikeres lett.

Csatári Bence:

Mi történt Önnel 1986 után?

Késmárky Marika:

Állandó együttes nélkül ugyan, de időnként felléptem különböző helyeken, imádtam swingeket, gospel és spirituálékat énekelni. De meg kell, hogy mondjam, hogy ezek nem jelentenek az énekesi pályámon különösebben jelentős fejezetet, még akkor sem, hogy ha azt is hozzátesszük, hogy minden közönség számára ugyanazt a maximumot igyekeztem magamból kihozni, akár egy tévéshow-ban, akár egy kis klubban szerepeltem. Ekkoriban újra elkezdtek Magyarországra is meghívni, aminek szívesen eleget is tettem.

Csatári Bence:

1999-ben aztán újraalakult a Dschinghis Khan.

Késmárky Marika:

Igen, de akkor hirtelen a régi sikereinket már nem értük el, lehet, hogy eltűnt az újdonság varázsa, pedig még új lemezt is kiadtunk, de semmi értelme nem volt, az emberek a régi slágereket keresték rajtunk, és azokat meg is adtuk nekik. Nem is volt már ugyanaz a felállás, egy alkalommal csak hármasban, Steve Benderrel és Mándokival léptünk fel Japánban egy tévéműsorban. Ott is megéreztem a közönség szeretetét, az nagyon jó volt. Az megmaradt bennem, hogy erre a tévés szereplésre első osztályra biztosítottak nekünk helyet a japánok a repülőgépen. De ebben Ralph már nem vett részt, a két fiú közül valamelyik szervezte az egészet. Illetve az utolsó öt évben, ami engem illet, 2015 és 2020 között Heinz Gross volt a menedzserünk, ő nagyon jól intézte a dolgainkat, anyagi értelemben is, kerestünk megint annyit, ha nem többet, mint a nyolcvanas években. Vele még manapság is beszélek néha.

Csatári Bence:

Ugyanez a hármas fellépett Moszkvában is 2005-ben.

Késmárky Marika:

A Legacy táncegyüttessel arattunk hatalmas sikert az oroszoknál, úgy látszik, ők erre a nomád életmódra és a zenei hangulatra vevők voltak. De úgy emlékszem, Steve a rákbetegsége miatt már nem tarthatott velünk.

Csatári Bence:

A 2000-es években a fentiekén kívül voltak még olyan fellépései, amelyek nagy jelentőséggel bírnak?

Késmárky Marika:

Pályám vége felé mintegy egyhónapos szerződésekkel óceánjáró hajókon is többször énekeltem, az nagy élmény volt, bejártam szinte az egész világot. Nem szóltak bele abba, hogy mit énekeljek, de nem is kellett, mert jól tudtam, melyek a nagy világslágerek. Vittem magammal a kottákat, és azokat egyeztettem a hajók állandó zenekaraival. Az énekesek

folyton váltakoztak, de az együttesek állandóak voltak ezeken a hajókon. Az nekem lutri volt, hogy éppen milyen színvonalú zenészeket fogok ki, nagyon vegyes volt a felhozatal, volt ilyen is, olyan is. Alapvetően úgy éreztem, hogy ők nem voltak abban érdekeltek, hogy a maximumot hozzák ki magukból, ami engem persze zavart.

Csatári Bence:

Aztán fellépett egy táncdalfesztiválos nosztalgiakoncerten a Papp László Sportaréában.

Késmárky Marika:

Nem is egyszer, hanem kétszer, 2018-ban és 2020-ban. Elénekeltem az *Egy fiú a házból*, a közönség pedig nagyon örült neki.

Csatári Bence:

Az énekesi pályától hivatalosan 2020-ban köszönt el. Hogy emlékszik erre?

Késmárky Marika:

2020 szilveszterén még elvállaltam egy utolsó fellépést Moszkvában a Dschinghis Khannal, persze ez már csak a halálesetek miatt sem lehetett az eredeti felállás. De jó volt újra elénekelni ezeket a dalokat, még ha tudtam is, hogy részemről végleges a döntés, hogy többet nem lépek közönség előtt színpadra. Aztán megbeszéltük, hogy tartjuk egymással a kapcsolatot, de ebből nem lett semmi.

Csatári Bence:

Érez mostanában valamit, amikor meghallja a *Dschinghis Khan* című dalt?

Késmárky Marika:

Nem igazán kelt bennem különösebb érzelmeket, annak ellenére, hogy világsiker volt. Ezek szerint sikerült magamban lezárni ezt a korszakot úgy, hogy ne legyen bennem semmiféle hiányérzet, és ez így van rendjén. Megvallom, nem is igen hallgatok zenét itthon, hanem elsősorban a Mária Rádió műsorait, közvetítéseit figyelem.